УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 10. 02. 2020.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

29. јануар 2020. године; Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Одлуком донетом на седници Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду од 29. јануара 2020. године образована је комисија за оцену подобности докторанта Наташе Марковић. "Кликните да бисте почели унос текста.".

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран звање, датум избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Биљана Дојчиновић, редовни професор, наука о књижевности, 22. 6. 2016, Филолошки факултет, Универзитет Београду
2. Драган Стојановић, професор емеритус, 18. јун 2014, наука о књижевности, Филолошки факултет Универзитета Београду
3. Зорица Бечановић- Николић, ванредни професор, 19. 03. 2019, наука о књижевности, општа књижевност и теорија књижевности, Филолошки факултет Универзитета у Београду
4. Зоран Скробановић, ванредни професор, 06. 02. 2018, синологија, Филолошки факултет Универзитета у Београду
5. Кликните да бисте почели унос текста.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Наташа Марковић рођена је 6. децембра 1977. у Београду. Основне студије завршила је 2006. на Катедри за оп књижевност и теорију књижевности на Филолошком факултету Универзитета у Београду, а мастер рад под насло „Поглед Ламберта Стретера“ одбранила је 2009. на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Један је оснивача Студентског часописа за књижевност и теорију књижевности тхт, чија је главна уредница била од 2003 2008. године. Од 2008. до 2009. била је извршна уредница у ЈП *Службени гласник*, потом од 2009. до 2 помоћница директора издаваштва и од 2011. до 2018. једна од уредница библиотека „Књижевне науке „Књижевни гласник“. У оквиру библиотека ЈП *Службени гласник* покренула је и уређивала еди „Интерпретације“, „Поетике“ и „Соптсвена соба“. Добитница је Награде „Данило Киш“ Филолошког факул Универзитета у Београду за 2009. за мастер рад „Поглед Ламберта Стретера“, Награде „Бранко Радичевић“ Мат српске за 2006. за семинарски рад „Идентитети Изабеле Арчер“ и Награде града Београда за стваралаштво млад области науке Скупштина града Београда за 2005. годину за уређивања *Студентског часописа за књижевнос теорију књижевности: txt*. Научне радове и преводе објавила је у релевантним домаћим часописим зборницима. Од 2014. чланица је међународног удружења Henry James Society, на чијим научним скуповим излагала од учлањења.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Научни и стручни радови:

Марковић, Наташа. „Јелена Димитријевић у *Сопственој соби*: освајање нове генерације читалаца.“ *Читат ли Јелену Димитријевић?* Прир. Биљана Дојчиновић и Јелена Милинковић, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2017, стр. 47–58. УДК 821.163.41.09-31 Димитријевић Ј. ISBN 978-86-6153-480-5

Марковић, Наташа. „Холбајновски портрети мадам Де Вијоне: визуелна реторика у *Амбасадорима*.“ *Компаративна књижевност: теорија, тумачења, перспективе*. Прир. Адријана Марчетић, Зорица Бечановић Николић, Весна Елез, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2016, стр. 227–236. УДК 821.111(73).09-31 Џе Х. ISBN 978-86-6153-309-9

Марковић, Наташа. „Слушкињино тело: отеловљене друштвене структуре у роману *Мутна и крвава*.“ *Нова реалност из сопствене собе: књижевно стваралаштво Милице Јанковић*. Прир. Биљана Дојчиновић, Јелена Милинковић, Милена Родић, Народна библиотека „Вук Караџић“ – Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“, 2015, стр. 135–150. УДК 821.163.41.09-31 Јанковић М. ISBN 978-86-84827-12-0

Марковић, Наташа. „У потрази за значењем.“ *Студентски часопис за књижевност и теорију књижевност txt*, бр. 11–12, 2007, стр. 3–8. УДК 82.0 ISSN 1451-7604

Марковић, Наташа (сарадница). *Речник књижевних термина*. Тања Поповић. Логос Арт, Београд, 2007. ISB 978-86-7360-064-2

Марковић, Наташа. „Идентитети Изабеле Арчер.“*Студентски часопис за књижевност и теорију књижевности: txt*, бр. 7–8, 2005, стр. 35–49. 821.111(73).09 Џејмс Х. ISSN 1451-7604

Марковић, Наташа и Дијана Митровић. „Стварност илузије.“ *Студентски часопис за књижевност и теори књижевности: txt*, бр. 3–4, 2004, стр. 3–4. УДК 821.163.41-4 ISSN 1451-7604

Преводи:

Милер, Џ. Хилис. *О књижевности*. Прев. Наташа Марковић, Службени гласник, 2017. ISBN 978-86-519-2084

Милер, Џ. Хилис. „Како читати књижевност.“ Прев. Наташа Марковић. *Београдски књижевни часопис*, бр. 4 45, јесен–зима 2016, стр. 77–89. УДК 821.111(73)-4 ISSN 1452-2950

Хофман, Данијел. „Разрешења.“ Прев. Наташа Марковић. *Кораци: часопис за књижевност, уметност и културу*, бр. 9–10, 2009, стр. 78–103. УДК 821.111(73)-32.09 Рое Е. А. ISSN 0454-3556

Ален, Елизабет. „Крила голубице.“ Прев. Наташа Марковић. *Студентски часопис за књижевност и теори књижевности: txt*, бр. 15–16, 2008, стр. 37–52. УДК 821.111.09-32 Џејмс Х. ISSN 1451-7604

Блајкастен, Андре. „Фокнер из европске перспективе.“ Прев. Наташа Марковић. *Трећи про*грам, бр. 137–13 2008, стр. 210–226. УДК 821.111(73).09-31 Фокнер В. ISSN 0564-7010

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат Наташа Марковић испуњава св услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

За ментора је предложена др Биљана Дојчиновић, (звање) редовни професор
Филолошког факултета у Београду, Катедра за општу књижевност и теорију књижевности.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Градови, собе, портрети: огледи, КД "Свети Сава", Београд, 2006; *Kartograf modernog sveta: romani Džon Apdajka*, Filološki fakultet, Beograd, 2007; *Susreti u tami: Uvod u čitanje Virdžinije Vulf*, Službeni glasnik, Beograd 2011; „Predgovori modernizmu: o poetici Henrija Džejmsa", predgovor u Henri Džejms, *Budućnost romana*, Službeni glasnik, Beograd, 2012, str. 7-45; Cityscapes – A Re-reading of Henry James' *The Ambassadors* a https://www2.newpaltz.edu/~hathawar/ejourn12.html as Number 12 of *The Henry James E-Journal.*
Комисија сматра да Биљана Дојчиновић **испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област** наук о књижевности, историје опште и англофоне књижевности.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе 'Слика […] у сржи сваког циља': визуелна реторика у романим *Американац*, *Портрет једне леди* и *Амбасадори* Хенрија Џејмса" **прикладан и да добро репрезентуј суштину предложене теме истраживања.**

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме: У досадашњој критичарској пракси посвећеној односу ликовне уметности и књижевног стваралаштва Хенрија Џејмса могуће је издвојити две преовлађујуће струје: ону која настоји да одреди неименована ликовна дела у одређеним Џејмсовим прозним остварењима, а потом и да, унеколико, одреди њихово значење у оквиру приповедног ткива; као и ону која се усредсређује на испитивање утицаја појединих ликовних техника, превасходно сликарских, на приповедни поступак Хенрија Џејмса и преимућстава које је донело пресликавање тих сликарских техника у приповедни поступак. За разлику од истраживања која се приклањају овим двема преовлађујућим струјама, докторска теза „'Слика […] у сржи сваког циља': визуелна реторика у романима *Американац*, *Портрет једне леди* и *Амбасадори* Хенрија Џејмса" настојаће да докаже да присуство именованих и неименованих сликарских дела у Џејмсовом приповедном опусу, као и његово превођење појединих сликарских техника у сопствени приповедни поступак нису пуки додаци заљубљеника у ликовну уметност, већ да су слика и сликарско у Џејмсовим романима медијум који му је омогућио да понуди одговоре на епистемолошка питања. На основу Џејмсове аутобиографије, богате преписке, ликовних критика, путописних записа и друге нефикционалне грађе прати се значај који су поједини сликари и њихова дела имали за формирање Џејмса као писца. Чести и дуги боравци у Националној галерији у Лондону и париском Лувру, а потом и обиласци знаменитих италијанских музеја нису били тек ходочашћа великог поштоваоца ликовних уметности – то су заправо били „часови Уметности" у којима је Џејмс учио од старих мајстора све што су они могли да понуде. Тицијанова портретска вештина, Тинторетова „сликовна фузија", његови говорници и „паметна перспектива", Холбајнов „живописан склоп" богатих костима, декора и пријатног изгледа његових личности, Веласкезова 'слика у слици', као и многе друге поуке старих мајстора, биће од пресудног значаја за преображај Џејмсове дечачке понесености сликом у приповедни поступак зрелог писца којем је „слика […] у сржи сваког циља". Премда ће Џејмс касније у својим „теоријским" записима, поглавито у предговорима изабраним делима окупљеним у популарно названом Њујоршком издању, тврдити да се

срж његовог поступака састоји у пажљивој смени драмских и сликовних делова, те да су оба поступка равноправна, уводно поглавље тезе нагласиће да су сликовни делови далеко важнији елемент његовог приповедног поступка. Претходна истраживања Џејмсовог увођења сликарских техника у романескну грађу окупљена су под термином пикторијализам, а ова теза однос сликарства и изабраних Џејмсових романа подводи под термин визуелна реторика. Док појам *пикторијализам* превасходно наглашава описну страну приповедних одељака који настоје да испуне антички кредо *ut pictura poesis*, *визуелна реторика* треба да истакне реторичку сврху вербалних слика – сврху која не само да живописно пред очима призива оно о чему је реч (*ekphrasis*) и подстиче способност да се написано учини видљивим (*enargeia*), већ и семантички одређује предочено. Основна претпоставка тезе биће испитана на романим који, по много чему, представљају главне примере његове три стваралачке фазе. Полазећи од романа *Американац* (1877), који обележава рану фазу Џејмсовог стваралаштва, преко романа *Портрет једне леди* (1881) који најављује почетак његове зреле фазе, до романа *Амбасадори* (1903) који стоји као круна његове главне стваралачке фазе, теза ће настојати да испрати еволуцију визуелне реторике у Џејмсовом приповедном опусу.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областим дисертације подобан за израду докторске тезе.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидаткиња је приложила библиографију од 238 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

[James, Henry]. “A Study of Rubens and Rembrandt.” *The Nation*, No. 576, July 13th, 1876, pp. 29–30.

——————. “Art.” *The Atlantic Monthly*, Vol. 29, No. 172, February 1872, pp. 246–247.

——————. “The Winter Exhibitions in London.” *The Nation*, No. 28, February 13th, 1879, pp. 115–116.

James, Henry. *The Letters of Henry James*. Ed. Percy Lubbock, Charles Scribner’s Sons, 1920.

——————. “Art: The Dutch and Flemish Pictures in New York.” *Atlantic Monthly*, No. 29, June 1872, pp. 757–763.

——————. “French Pictures in Boston.” *Atlantic Monthly*, No. 29, January 1872, pp. 115–118.

——————. “New England: An Autumn Impression. In Three Parts: Part Second.” *The North American Review*, No. 582, May 1905, pp. 641–660.

——————. “Preface.” *Daisy Miller, Pandora, The Patagonia, and Other Tales. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 18. Charles Scribner’s Sons, 1909, pp. v–xxiv.

——————. “Preface.” *Lady Barbarina, The Siege of London, An International Episode, and Other Tales. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 14. Charles Scribner’s Sons, 1908, pp. v–xxii.

——————. “Preface.” *Roderick Hudson. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 1. Charles Scribner’s Sons, 1907, pp. v–xxx.

——————. “Preface.” *The Altar of the Dead, The Beast in the Jungle, The Birthplace, and Other Tales. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 17. Charles Scribner’s Sons, 1909, pp. v–xxiv.

——————. “Preface.” *The Ambassadors*. *Vol. I. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 21. Charles Scribner’s Sons, 1909, pp. v–xxiii.

——————. “Preface.” *The American. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 2. Charles Scribner’s Sons, 1907, pp. v–xxiii.

——————. “Preface.” *The Aspern Papers, The Turn of the Screw, The Liar, The Two Faces. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 12, Charles Scribner’s Sons, 1908, pp. v–xxiv.

——————. “Preface.” *The Author of Beltraffio, The Middle Years, Greville Fane, and Other Tales. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 16. Charles Scribner’s Sons, 1909, pp. v–xii.

——————. “Preface.” *The Awkward Age. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 9. Charles

Scribner's Sons, 1908, pp. v–xxiv.
. ————————. "Preface." *The Golden Bowl*. *Vol. I. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 23. Charles Scribner's Sons, 1909, pp. v–xxv.
. ————————. "Preface." *The Lesson of the Master, The Death of the Lion, The Next Time, The Figure in the Carpet, The Coxon Fund. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 15. Charles Scribner's Sons, 1908, pp. v-xviii.
. ————————. "Preface." *The Portrait of a Lady. Vol. I. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 3. Charles Scribner's Sons, 1908, pp. v–xxi.
. ————————. "Preface." *The Princess Casamassima. Vol. I. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 5. Charles Scribner's Sons, 1908, pp. v–xxiii.
. ————————. "Preface." *The Reverberator, Madame de Mauves, A Passionate Pilgrim, The Madonna of the Future, Louisa Pallant. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 13. Charles Scribner's Sons, 1908, pp. v–xxi.
. ————————. "Preface." *The Spoils of Poynton, A London Life, The Chaperon. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 10. Charles Scribner's Sons, 1908, pp. v–xxiii.
. ————————. "Preface." *The Tragic Muse. Vol. I. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 7. Charles Scribner's Sons, 1908, pp. v–xxii.
. ————————. "Preface." *The Wings of the Dove. Vol. I. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 19. Charles Scribner's Sons, 1909, pp. v–xxiii.
. ————————. "Preface." *What Maisie Knew, In the Cage, The Pupil. The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. Vol. 11. Charles Scribner's Sons, 1908, pp. v–xxii.
. ————————. "Project of Novel [*The Ambassadors*] (1 September 1900)." *The Complete Notebooks of Henry James: the Authoritative and Definitive Edition*. Ed. Leon Edel and Lyall H. Powers, Oxford University Press, 1987, pp. 541–576.
. ————————. *A Small Boy and Others*. Charles Scribner's Sons, 1913.
. ————————. *English Hours*. Boston, Houghton, Mifflin and Company, 1875.
. ————————. *Henry James: Selected Letters*. Ed. Leon Edel, Harvard University Press, 1987.
. ————————. *Italian hours*. Houghton Mifflin, 1909.
. ————————. *Notes of a Son and Brother*. Charles Scribner's Sons, 1914.
. ————————. *Parisian Sketches: Letters to the New York Tribune*, *1875–1876*. Ed. Leon Edel and Ilse Dusoir Lind. R. Hart-Davis, 1958.
. ————————. *Picture and Text*. New York, Harper and Brothers, 1893.
. ————————. *Portraits of Places*. London, Macmillan and Company, 1883.
. ————————. *The Ambassadors*. Ed. S. P. Rosenbaum, W. W. Norton & Company, 1994.
. ————————. *The American*. Ed. James W. Tulleton, W. W. Norton & Company, 1978.
. ————————. *The Art of the Novel: Critical Prefaces*. Introduction by Richard P. Blackmur, Charles Scribner's Sons, 1934.
. ————————. *The Complete Letters of Henry James, 1855–1872*, Eds. Pierre A. Walker and Greg W. Zacharias, University of Nebraska Press, 2006.
. ————————. *The Complete Notebooks of Henry James: the Authoritative and Definitive Edition*. Ed. Leon Edel and Lyall H. Powers, Oxford University Press, 1987.
. ————————. *The Complete Writings of Henry James on Art and Drama*. *Vol. 1. Art.* Ed. Peter Collister, Cambridge University Press, 2016.
. ————————. *The Letters of Henry James*. Vol. I. Ed. Percy Lubbock, Macmillan, 1920.
. ————————. *The Letters of Henry James*. Vol. II. Ed. Percy Lubbock, Macmillan, 1920.
. ————————. *The Middle Years*. Charles Scribner's Sons, 1917.
. ————————. *The Novels and Tales of Henry James New York Edition*. *Vols. 1–24*. Charles Scribner's Sons, 1907–1909.

. ————————. *The Painter's Eye: Notes and Essays on the Pictorial Arts*. Ed. John L. Sweeney, Harvard University Press, 1956.
. ————————. *The Portrait of a Lady*. Ed. Robert D. Bamberg, W. W. Norton & Company, 1995.
. ————————. *Transatlantic Sketches*. Boston, James R. Osgood and Company, 1875.
. Džejms, Henri. *Ambasadori*. Prev. Slobodan Jovanović, Nolit, 1955.
. ————————. „Budućnost romana." Prev. Zoran Skrobanović. *Budućnost romana*. Prir. Biljana Dojčinović, Službeni glasnik, 2012, str. 77–91.
. ————————. *Portret jedne ledi*. Prev. Predrag Milojević, Narodna knjiga, 1983.
. ————————. „Predgovor *Ambasadorima*." Prev. Sergej Macura. B*udućnost romana*. Prir. Biljana Dojčinović, Služben glasnik, 2012, str. 126–149.
. ————————. „Predgovor *Amerikancu*." Prev. Lazar Macura. *Budućnost romana*. Prir. Biljana Dojčinović, Službeni glasnik, 2012, str. 92–115.
. ————————. „Predgovor za *Portret jedne ledi*." Prev. Krinka Vidaković. *Rađanje moderne književnosti: roman*. Nolit, 1975, str. 56.
————————. „Umetnost romana." Prev. Marta Frajnd. *Budućnost romana*. Prir. Biljana Dojčinović, Službeni glasnik, 2012, str. 49–76.

4. циљеви истраживања

Циљ истраживања докторске дисертације „'Слика […] у сржи сваког циља': визуелна реторика у романим *Американац*, *Портрет једне леди* и *Амбасадори* Хенрија Џејмса" јесте потврђивање претпоставке д ликовна уметност, превасходно сликарство, имају далеко већи значај у приповедном опусу Хенриј Џејмса него што им је он у својим теоријским списима придавао. Док сам Џејмс у предговорим написаним за популарно названо Њујоршко издање својих изабраних дела, као и другим теоријским критичарским текстовима, истиче да се сржњеговог приповедног поступка састоји у правилној смен сценских и несценских делова, тј. слике и драме, основна претпоставка ове тезе јесте да је Џејмс кро целокупно стваралаштво доследно спроводио кредо да је заправо „слика и и даље у сржи сваког циља".

Хипотезе Досадашња критичарска пракса у испитивању односа сликарског и приповедног Џејмсовом опусу била недостатна, те да ће увођење појма визуелна реторика омогућити подробниј разумевање сложеног односа сликарског и приповедног, као и самог Џејмсовог опуса. Дисертација ј такође показати неопходност интердисциплинарног и трансдисциплинарног тумачења Џејмсово опуса.

5. очекивани резултати

Горња хипотеза биће испитана на три романа који обележавају три главне фазе Џејмсово стваралаштва, с идејом да се дијахронијски испита развој слике у Џејмсовом стваралаштву и докаж ваљаност почетних претпоставки.

6. план рада

Основна претпоставка тезе испитана је на романима који, по много чему, представљају главне пример његове три стваралачке фазе. Полазећи од романа *Американац* (1877), који обележава рану фаз Џејмсовог стваралаштва, преко романа *Портрет једне леди* (1881) који најављује почетак његове зрел фазе, до романа *Амбасадори* (1903) који стоји као круна његове главне стваралачке фазе, теза настоји д испрати еволуцију визуелне реторике у Џејмсовом приповедном опусу. Бирајући романе чија је тематск окосница унеколико слична – сусрет Американаца с европском културом чије се судбине одвијају у мање више сличном обрасцу – теза настоји да подробније истакне у којој мери је Џејмс усавршио визуелн реторику од приповести о Кристоферу Њумену до приповести о Ламберту Стретеру. У раном роман *Американац* (1877) Џејмсова визуелна реторика је тек у повоју и, за разлику од потоњих дела у којима ћ

доминирати вербалне слике које је сам створио, приповест о Кристоферу Њумену умногоме ј
обележена стварним сликама с којима се сусреће. Роман отвара Њуменов сусрет с европском културом
Лувру. Налик самом Џејмсу који ће у аутобиографији описати свој чувени сан који се одиграва у Галериј
Аполона у Лувру и током којег га прогони утвара нејасних обриса, Њуменов сусрет с Рафеловим
Тицијановим и Рубенсовим делима у Лувру биће „нова врста аритметике“ за њега, она која му ствар
„естетску главобољу“. Ту нову врсту аритметике Њумен ће настојати да савлада тиме што ће поручит
копије пет „најтежих“ слика изложених у Лувру: Корођово *Венчање Свете Катари*не (око 1527
Веронезеов *Портрет Венецијанке* (око 1560), Веронезеово *Венчање у Кани* (1563), Муриљово *Рођењ*
Девице (1661) и Рубенсово *Венчање Марије Медичи* (1622–1625). Премда Њумен, према речим
приповедача, бира ових пет слика јер су најимпозантније композиције изложене у Салону Каре, имајући
виду потоње Њуменове намере да се ожени припадницом париске аристократије као и његову моралн
дилему узроковану издајом Белгардових, избор слика на којима су представљена венчања (и световна
религиозна), слике на којој је приказано рођење Богородице и као и чувени портрет венецијанск
племкиње чини се далеко од случајног. Џејмсов избор ових пет знаменитих слика не само д
наговештава догађаје касније предочене у роману већ им даје особена значења. Уједно, имајући у вид
Џејмсову одбрану *Американца* као романсе у предговору за Њујоршко издање, написаном тридесе
година након првог издања романа, поглавље разматра визуелну реторику копија слика које Њумен бир
као својеврсни трофеј своје европске експедиције наглашавајући особени сукоб видљивих и на прв
поглед невидљивих аспеката слика. Наиме, у предговору *Американцу* Џејмс ће тај однос формулисат
кроз опозицију стварног које ће, пре или касније, на овај или на онај начин, бити спознато, и романтично
које се, уз сва преимућства света и нас самих, не може спознати непосредно већ само посредством
чудесне спреге мисли и жеља. Та опозиција видљивог и на мах спознатљивог и видљивог али умом
недокучивог у уметности, не само да ће бити предмет многих Џејмсових потоњих приповести у којима с
јунацима потребни читави томови да би ’у гледаном видели невидљиво’, већ и срж Џејмсово
рационалног и интуитивног схватања уметности. У том смислу, роман *Американац* представља зачетк
Џејмсове визуелне реторике која ће досегнути врхунац у позном роману о још једном Американцу
Паризу. Четврто поглавље тезе, посвећено роману *Амбасадори*, најпре разматра Џејмсова образложењ
метода који се састоји од правилне смене сценских и несценских делова романа, онако како га ј
забележио у предговору Њујоршком издању романа, истичући да се, упркос његовим напорима да на
убеди у апсолутну сценичност романа на који је у највећој мери био поносан, *Амбасадори* ипак указуј
као роман у којем доминира слика. Као роман који је у највећој мери предочен кроз тачку гледањ
главног јунака, слике које Ламберт Стретер види током свог боравка у Паризу предмет су истраживањ
остатка поглавља. Налик самом Џејмсу који је три деценије раније, у време писања романа *Американа*
боравио у Паризу у којем је обилазио музеје, галерије и уметничке салоне, Ламберт Стретер се кро
роман креће као кроз париску галерију, „од једног добро урађеног платна до другог“. Разматрајућ
платна с којима се Ламберт Стретер сусреће поглавље уводи тезу да је Џејмс у вербалним сликам
Амбасадора сучелио визуелне реторике старих мајстора и импресиониста. Док се визуелна реторик
старих мајстора може препознати у портретима осталих јунака (превасходно Чада Њусама и Марије д
Вијоне), импресионистичка визуелна реторика приметна је у жанр-сценама, ведутама и пејзажима
којима се сусреће Ламберт Стретер. Суочавајући ова два уметничка стила Џејмс је, како поглавље настој
да докаже, нагласио разлику између намерно конструисане уметничке представе каква се може видет
на портретима старих мајстора на којима се представљена особа приказује за јавност стварајући особен
персону, и непосредне уметничке представе засноване на чистим импресијама виђеног. Док се
портретима Чада Њусама и Марије де Вијоне препознаје визуелна реторика која истовремено сугерише
оно како они настоје да се представе Стретеру и оно како он жели да их види, вербалне слик
импресионистичке визуелне реторике представљају Стретерове непосредне утиске виђеног. Стретеро

обилазак великог париског музеја представља образовни процес током којег он учи да самостално глед
и разумева. У том смислу поглавље разматра Стретеров улазак у ламбинеовски пејзаж, његово стапањ
са сликом и излазак из ње који ће му, коначно, омогућити да „у гледаном види оно што се не мож
видети“. Завршни део поглавља настоји да укаже у којој мери је својеврсно сучељавање визуелн
реторике старих мајстора и импресиониста Џејмсу омогућило не само да подробније испита одно
стварног и романтичног, онако како га је дефинисао у предговору роману *Американац*, већ и да започн
истраживање реалистичког и модернистичког у роману, онога што је, пре или касније, на овај или на она
начин, сазнатљиво и онога што се не може сазнати ни на један други начин до понирањем у нутрин
сопственог бића.

7. методе истраживања

Компаративна, аналитичка, интердисциплинарни и трансдисциплинарни приступ.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА: Наташе Марковић

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Наташа Марковић подобна за израду докторск дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израд докторске дисертације у области науке о књижевности, историје опште и англофоне књижевности те интер- трансдисциплинарног изучавања књижевности и визуелних уметности, пре свега сликарства. С обзиром на разноврсн приступе и велику књижевну, ликовну и теоријску грађу предвиђену за израду ове дисертације, сматрамо да је у питањ драгоцено иновативно истраживање.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Биљана Дојчиновић подобна з ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Наташе Марковић и предложене тем докторске дисертације „’Слика […] у сржи сваког циља’: визуелна реторика у романима *Американац*, *Портре једне леди* и *Амбасадори* Хенрија Џејмса“ а да се за ментора именује Биљана Дојчиновић, редовни професо Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВ
КОМИСИЈ

1. Биљана Дојчиновић, редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду (ментор)

2. Драган Стојановић, професор емеритус Филолошког факултета Универзитета у Београду (члан комисије)

3. Зорица Бечановић – Николић, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду (члан комисије)

4. Зоран Скробановић, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду (члан комисије)

5.